

III. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Л.П.Долженко. – К.: НУФВС України, 2007.- 21с.

6.Корягін В.М. До питання стану здоров'я студентів ВНЗ / В.М.Корягін, О.З.Блават, І.П.Мудрик // Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання: матеріали III Міжнародної електронної науково-практичної конференції. - Одеса, 2012.- С.65-68.

7.Казначеев В.П. Донозологическая диагностика в практике массовых обследований населения / В.П.Казначеев, Р.М.Баевский, А.П.Берсенева. – Л.: Медицина, 1980. – 208 с.

8. Круцевич Т.Ю. Управління процесом фізичного виховання /Т.Ю. Круцевич, В.В.Петровський // Теорія і методика фізичного виховання: підр. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту/ за ред. Т.Ю.Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – Т.1, гл.12. – С.320-379.

9.Пирогова Е.А. Влияние физических упражнений на работоспособность и здоровье человека / Е.А.Пирогова, Л.Я.Ивашенко, Н.П.Страпко. – К.: Здоровье, 1986. – 252с.

10.Стан та чинники здоров'я українських підлітків: монографія /О.М.Балакірева, Т.В.Бондар, О.Р.Артюх та ін. – К.: ЮНІСЕФ, Укр. ін-т соц. досліджень ім. О.Яременка. – К.: «К.І.С.», 2011. – 172 с.

ПРОБЛЕМА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЖІНОК З ПОСТМАСТЕКТОМІЧНИМ СИНДРОМОМ

Одинець Тетяна, Бріскін Юрій

Львівський державний університет фізичної культури,
кафедра теорії спорту та фізичної культури

Анотації:

На сьогодні застосування комплексного методу лікування хворих на рак молочної залози детермінує виникнення побічних ефектів, що знижують якість життя жінок. Мета дослідження: визначити проблемне поле фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом. Враховуючи варіативність симптомів постмастектомічного синдрому та відсутність прийомів їх ефективного подолання, постає важливим науково-прикладна проблема розробки диференційованої фізичної реабілітації жінок означеної нозології.

PROBLEM OF PHYSICAL REHABILITATION OF WOMEN WITH POST-MASTECTOMY SYNDROME Odynets' Tetyana, Briskin Yuriy Modern application of complex method of treatment of patients with breast cancer determines the occurrence of side effects that reduce life quality of women. Objective: to determine the field problem of physical rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome. Given the variability of symptoms post-mastectomy syndrome and lack of effective methods of overcoming, there is an important scientific and applied problems of developing differentiated physical rehabilitation of women above-mentioned nosology.

ПРОБЛЕМА ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ ЖЕНЩИН С ПОСТМАСТЭКТОМИЧЕСКИМ СИНДРОМОМ Одинец Татьяна, Брискин Юрий На сегодняшний день применение комплексного метода лечения больных раком молочной железы детерминирует возникновения побочных эффектов, снижающих качество жизни. Цель исследования: определить проблемное поле физической реабилитации женщин с постмастэктомическим синдромом. Учитывая вариативность симптомов постмастэктомического синдрома и отсутствие приемов их эффективного преодоления, возникает важная научно-прикладная проблема разработки дифференцированной физической реабилитации женщин указанной нозологии.

Ключові слова:

постмастектомічний синдром, фізична реабілітація, жінки.

post-mastectomy syndrome, physical rehabilitation, women.

постмастэктомический синдром, физическая реабилитация, женщины.

Постановка проблеми. Проблема реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом (ПМЕС) займає важливе місце на сучасному етапі лікування раку молочної залози, що обумовлено не тільки стабільним зростанням показників захворюваності в Україні і за кордоном, але й необхідністю поліпшення якості життя цих хворих [7, 10, 11]. Незважаючи на досягнуті успіхи лікування РМЗ та збільшення термінів безрецидивного життя пацієнток, стійкість функціональних порушень, що виникають з боку різних систем після проведеної терапії, не дозволяють їм навіть здійснювати повноцінного самообслуговування та залишаються поза увагою онкологів.

III. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дослідження відповідає темі науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури «Основи фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом» на 2016-2020 рр. (номер державної реєстрації 0115U007008).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У провідних рандомізованих дослідженнях А. Чевайле, 2010 [17]; К.М. Кавано, 2011 [15]; Ю. Кемал, А. Пусік, Б. Дж. Мехрара, 2011 [16]; С.Р. Лу, Р.Б. Хонг, В. Чоу, П.С. Шау, 2015 [19] доведено доцільність раннього виявлення та постійного моніторингу цих порушень для вчасного подолання негативних функціональних розладів та поліпшення якості життя жінок з постмастектомічним синдромом на всіх етапах реабілітації, адже фізична реабілітація є невід'ємним компонентом проводжуваного лікування РМЗ.

Однак переважна орієнтація на медичну складову реабілітації, розробку сучасних схем медикаментозного забезпечення, впровадження реконструктивно-пластичних операцій та пошук оптимальних заходів щодо психокорекції та психофармакокорекції психічного стану жінок [1, 2, 4, 12], на жаль, не приділяє достатньо уваги фізичній реабілітації пацієнток з ПМЕС. Вагомість проблеми підкреслено наявністю консервативних [3, 6, 14] методів подолання ПМЕС у жінок.

Враховуючи варіативність симптомів постмастектомічного синдрому та відсутність прийомів їх ефективного подолання, постає важливим науково-прикладна проблема розробки диференційованої фізичної реабілітації жінок з ПМЕС.

Мета дослідження: визначити проблемне поле фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та всесвітньої інформаційної мережі Інтернет; індукція та порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз та узагальнення проблемно-орієнтованих наукових і методичних літературних джерел засвідчили, що найчастішим наслідком лікування раку молочної залози є постмастектомічний синдром, який поєдує в собі розлади фізичного, функціонального, психологічного характеру, а також якості життя жінок [2, 16, 17, 18]. Постійне зростання захворюваності, відсутність кадрового та методичного забезпечення реабілітаційного процесу жінок з постмастектомічним синдромом, вдосконалення сучасної тактики лікування раку молочної залози, поліпшення його віддалених результатів з точки зору виживаності та водночас наявність післяопераційних ускладнень є вагомим підтвердженням соціально-економічної значущості реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом.

На основі теоретичного аналізу, систематизації та узагальнення науково-методичних джерел було встановлено, що переважна більшість розроблених програм фізичної реабілітації А. М. Позднякова, 2007 [7], О. В. Пешкової, А. А. Князевої, О. Н. Авраменко, 2012 [6], С. Касла, С. Лопез-Таруєла, Ю. Джерез та ін., 2015 [20] віддають важливу роль застосуванню лікувальної гімнастики; С. В. Стражева, 2012 [11] – магнітотерапії; Ю. А. Меньєва, Р. К. Шихкеримова, 2007 [5] – фототерапії; І. Кантареро, С. Фернандез–Лао, Е. Каро–Морана та ін., 2013 [13] – заняттям у воді; А. Чевіла, 2010 [17] – лімфодренажному масажу; А. В. Братика, 2014 [3] – інтервальному гіпоксичному тренуванню; С.Р. Лу, Р.Б. Хонг, В. Чоу, П.С. Хсяо та ін., 2015 [19] – фізіотерапії в якості першорядного чинника в попередженні або лікуванні лімфостазу, контрактури плечового суглоба, зменшення втоми, болю, нормалізації психоемоційних порушень та якості життя.

Разом із тим, попри наявність дискретних програм фізичної реабілітації пацієнток з ПМЕС відзначається відсутність врахування рівня функціональних можливостей серцево-судинної системи жінок, типу ставлення до хвороби, індивідуальної прихильності до вибору особистісно-орієнтованих програм, диференціації режимів рухової активності відповідно до

III. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

функціонального стану пацієнок та їх індивідуальних реакцій на програму в цілому, а також чинників результативності реабілітаційного процесу.

Проблемним питанням виступає також недостатня і несвоєчасна поінформованість жінок про можливості розвитку, способи профілактики і подолання постмастектомічних ускладнень за допомогою засобів фізичної реабілітації, що сприяє їх загостренню.

Однак створене в Україні правове та законодавче забезпечення реабілітації онкологічних хворих, зокрема хворих на рак молочної залози, потребує значного реформування та уніфікації. Відповідно до Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» [8] нажалі не передбачено фінансування онкологічних закладів, в тому числі виділення коштів на забезпечення реабілітаційних заходів, створення спеціалізованих реабілітаційних центрів, що значно перешкоджає ліквідації негативних наслідків проведеного лікування, а також інтеграції жінок з постмастектомічним синдромом до активного суспільного життя.

Існують певні протиріччя між визнанням на законодавчому рівні необхідності проведення реабілітаційних заходів серед хворих онкологічного профілю з одного боку, та відсутністю/недостатністю створення спеціалізованих реабілітаційних відділень в рамках онкологічних лікувальних закладах, самостійних реабілітаційних центрів та зосередженістю переважно над розробкою медикаментозних схем лікування, алгоритму диференційованої діагностики, впровадженням протезування, розробкою методів прогнозування перебігу хвороби, підтримувальної терапії [9] з іншого.

Таким чином, теоретичний аналіз наукових праць дає змогу стверджувати, що проблема фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом майже не вирішена, а накопичений досвід наукового знання не об'єднаний в цілісну систему, якому перешкоджає низка протиріч між:

- збільшенням тривалості життя жінок хворих на рак молочної залози та відсутністю науково-обґрунтованих програм поліпшення його якості;
- застосуванням новітніх технологій лікування раку молочної залози та залишенням поза увагою онкологів низки функціональних, фізичних та психологічних розладів, що зумовлені проведенням ефективного агресивного протипухлинного лікування;
- теоретичним визнанням необхідності застосування мультидисциплінарного підходу в реабілітації жінок означеної нозології та його практичною реалізацією;
- законодавчо-нормативними стандартами, що визнають необхідність отримання реабілітаційної допомоги жінкам та відсутністю механізмів впровадження їх фізичної реабілітації в діяльність онкологічних диспансерів;
- варіативністю проявів постмастектомічного синдрому та необхідністю створення системи диференційованої реабілітації;
- удосконаленням медичних стандартів, клінічних протоколів лікування раку молочної залози та відсутністю стандарту надання фізичної реабілітації жінкам з постмастектомічним синдромом;
- потребою підвищення ефективності фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом та відсутністю теоретико-методичного обґрунтування концепції цього процесу.

Організація системи реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом потребує спільних зусиль з органів охорони здоров'я, Верховної Ради, місцевих органів самоврядування, соціального захисту та ін., адже тільки спільна взаємодія дозволить досягти позитивних результатів в реабілітації жінок означеної нозології.

Висновки. Проблемне поле фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом складають програми реабілітації, які є складовою медичної або психосоціальної сфери та мають дискретний характер. Існуючі підходи фізичної реабілітації жінок означеної нозології не враховують особистісні переваги жінки та не забезпечують належним чином

III. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

подолання побічних ефектів проведеного лікування. Значною мірою це зумовлено протиріччями між визнанням в Україні на законодавчому рівні необхідності проведення реабілітаційних заходів серед хворих онкологічного профілю та відсутністю спеціалізованих реабілітаційних відділень і штатної одиниці реабілітолога, звуженістю наявних програм реабілітації, недостатністю науково-методичного обґрунтування застосовуваних засобів.

Отже, виявлено науково-прикладну проблему невідповідності соціального запиту на відновлення фізичного, функціонального, психоемоційного стану і якості життя жінок та відсутності науково-методичного обґрунтування концепції їх поліпшення з урахуванням особистісних переваг пацієнтки, особливостей генезу постмастектомічного синдрому та факторів результативності реабілітаційного процесу на всіх етапах відновного лікування.

Перспективи подальших досліджень передбачають розробку концепції диференційованої фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом.

Список використаної літератури

1. Архипова И. В. Групповая психотерапия в психосоциальной реабилитации женщин с диагнозом рака молочной железы / И. В. Архипова // Сибирский вестник психиатрии и наркологии. – 2008. – № 2. – С. 109–111.
2. Березанцев А. Ю. Психопатологические и клиничко–психологические аспекты психосоциальной реабилитации женщин с раком молочной железы / А. Ю. Березанцев, Л. И. Монасыпова, С. В. Стражев // Вестник неврологии, психиатрии и нейрохирургии. – 2010. – № 7. – С. 52–59.
3. Братик А. В. Гипоксия в комплексной реабилитации больных с постмастэктомическим синдромом : автореф. дис. ... д-ра мед. наук : [спец.] 14.03.11 „Восстановительная медицина, спортивная медицина, лечебная физкультура, курортология и физиотерапия” / Братик Александр Николаевич. – Москва, 2014. – 48 с.
4. Ворона О. А. Психологические последствия стресса у больных раком молочной железы : автореф. дис. ... канд. псих. наук : [спец.] 19.00.04 «Медицинская психология» / О. А. Ворона. – Москва, 2005. – 20 с.
5. Меняев Ю. А. Фототерапия с помощью матричной светодиодной аппаратуры при лечении постмастэктомических осложнений / Ю. А. Меняев, Р. К. Шихкеримов // Биомедицинская радиоэлектроника. – 2007. – № 12. – С. 8–15.
6. Пешкова О. В. Комплексная физическая реабилитация женщин 40–50 лет после радикального лечения рака молочной железы в отдаленном периоде / О. В. Пешкова, А. А. Князева, О. Н. Авраменко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2012. – № 3. – С. 101–108.
7. Поздняков А. М. Физическая реабилитация пациенток после хирургического лечения злокачественных опухолей молочной железы : автореф. дис. ... канд. мед. наук : [спец.] 14.00.51 „Восстановительное лечение, лечебная физкультура и спортивная медицина, курортология и физиотерапия” / Поздняков А. М. – Москва, 2007. – 16 с.
8. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 06.10.2005 року № 2961–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
9. Про систему онкологічної допомоги населенню України : наказ Міністерства Охорони Здоров'я України від 01.10.2013 № 845 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0077-14>
10. Рак в Україні 2014–2015 / З. П. Федоренко, Л. О. Гулак, Ю. Й. Михайлович [та ін.] // Бюлетень національного канцер–реєстру України. – 2016. – № 17. – 144 с.
11. Стражев С. В. Медицинская реабилитация больных с постмастэктомическим синдромом : автореф. дис. ... д-ра мед. наук : [спец.] 14.03.11 „Восстановительная медицина, спортивная медицина, лечебная физкультура, курортология и физиотерапия”; 14.01.12 „Онкология” / Стражев Сергей Васильевич. – Москва, 2012. – 48 с.
12. Стражев С. В. Роль физических методов в лечении постмастэктомического синдрома / С. В. Стражев, А. П. Серяков // Военно–медицинский журнал. – 2012. – № 2. – С. 61–64.
13. Aquatic exercise in a chest–high pool for hormone therapy–induced arthralgia in breast cancer survivors: a pragmatic controlled trial / I. Cantarero–Villanueva, C. Fernández–Lao, E. Caro–Morán [et al.] // Clinical Rehabilitation. – 2013. – Vol. 27 (2). – P. 123–132.

14. A prospective model of care for breast cancer rehabilitation / K. L. Campbell, A. L. Pusic, D. S. Zucker [et al.] // *Cancer*. – 2012. – Vol. 118 (8). – P. 2226–2236. [Electronic resource]. Access mode : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/cncr.27468/pdf>
15. Cavanaugh K. M. Effects of early exercise on the development of lymphedema in patients with breast cancer treated with axillary lymph node dissection / K. M. Cavanaugh // *J. Oncol. Pract.* – 2011. – Vol. 7 (2). – P. 89–93.
16. Cemal Y. Preventative Measures for Lymphedema: Separating Fact From Fiction / Y. Cemal, A. Pusic, B. J. Mehrara // *J Am Coll Surg.* – 2011. – Vol. 213 (4). – P. 543–551.
17. Cheville A. Prevention of lymphoedema after axillary surgery for breast cancer / A. Cheville // *BMJ.* – 2010. – Vol. 340. – [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.bmj.com/content/343/bmj.d5326>
18. Effects of concurrent aerobic and strength training on breast cancer survivors: a pilot study / V. De Luca, C. Minganti, P. Borrione [et al.] // *Public health.* – 2016. – Vol. 136. – P. 126–132.
19. Role of physiotherapy and patient education in lymphedema control following breast cancer surgery / S.R. Lu, R.B. Hong, W. Chou, P.C. Hsiao // *Ther Clin Risk Manag.* – 2015. – Vol. 11. – P. 319–327.
20. Supervised physical exercise improves VO_{2max} , quality of life, and health in early stage breast cancer patients: a randomized controlled trial / S. Casla, S. López-Tarruella, Y. Jerez [et al.] // *Breast Cancer Res Treat.* – 2015. – Vol. 153 (2). – P. 371–382.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ)

Пасічник Вікторія

Львівський державний університет фізичної культури ім. І. Боберського

Анотації:

У статті розглянуто питання удосконалення системи контролю фізичної підготовленості дітей дошкільного віку. Визначено актуальні проблеми в системі контролю фізичної підготовленості дітей у дошкільних навчальних закладах. Підкреслено основні критерії вибору рухових тестів для оцінювання розвитку психофізичних якостей дошкільнят. Пропонується новий підхід у виборі «батареї» тестів для організації комплексного тестування рухових можливостей дітей дошкільного віку.

IMPROVEMENT OF CHECKING OF PHYSICAL PREPAREDNESS OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE (THEORETICAL ANALYSIS) SYSTEM Pasichnyk Viktoriya The article deals with the improvement of the control of physical readiness of preschool children. The urgent problems in the control system of physical fitness of children in preschool education. Underline the main selection criteria for the evaluation of motor tests of psychophysical quality of preschool children. A new approach in choosing the "battery" of tests for complex testing of motor capabilities of preschool children.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОНТРОЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА (ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ) Пасечник Виктория В статье рассмотрены вопросы совершенствования системы контроля физической подготовленности детей дошкольного возраста. Определены актуальные проблемы в системе контроля физической подготовленности детей в дошкольных учебных заведениях. Подчеркнуто основные критерии выбора двигательных тестов для оценки развития психофизических качеств дошкольников. Предлагается новый подход к выбору «батареи» тестов для организации комплексного тестирования двигательных возможностей детей дошкольного возраста.

Ключові слова:

фізична підготовленість, фізичне виховання, діти дошкільного віку, контроль, психофізичні якості.

physical fitness, physical education, preschool children, control, psychophysical quality.

физическая подготовленность, физическое воспитание, дети дошкольного возраста, контроль, психофизические качества.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність процесу фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах детермінована об'єктивністю системи контролю і оцінки фізичної підготовленості дітей. Тому актуальним